

Huvudman

Övertorneå kommun
kommun@overtornea.se

Ärendet

Riktad tillsyn av grundskolan Svanstein skola, Diamanten i Övertorneå kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 2022-02-21.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Övertorneå kommun att senast den **31 januari 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende bristen *trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling* samt *bedömning och betygssättning*. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Övertorneå kommun ska vidta följande åtgärder

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 31 december 2022 klargöra skyldigheten för all skolpersonal att vid kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling göra en anmälan till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 31 januari 2023. (2 kap. 34 § andra stycket, 6 kap. 5 och 10 §§ skollagen, Lgr 22 2.8 Rektorns ansvar).
2. Se till att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden den 1 november till och med den 31

december 2022. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 31 januari 2023. (6 kap. 5 och 10 §§ skollagen, Lgr 22 2.8 Rektorns ansvar).

Bedömning och betygssättning

1. Se till att betyg i betygskatalog signerar av legitimerad lärare. Dokumentation i form av betygskatalog för höstterminen 2022 ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 31 januari 2023 (3 kap. 16 § skollagen, SKOLFS 2011:123).
2. Se till att den eller de lärare som har beslutat om ett betyg daterar uppgiften om betyg i betygskatalogen och förser uppgiften med sin egenhändiga signatur. Dokumentation i form av betygskatalog för höstterminen 2022 ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 31 januari 2023 (6 kap. 10 § skolförordningen samt 7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog 2011:123)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser *Undervisning* samt *Extra anpassningar och särskilt stöd*.

Om ärendet

Skolinspektionen inledde hösten 2021 en riktad tillsyn av Svanstein skola, Diamanten i Övertorneå kommun avseende områdena *Undervisning och lärande*, *Extra anpassningar och särskilt stöd*, *Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling* och *Bedömning och betygssättning*. Skolinspektionen beslutade den 21 mars 2022 att tilldela Övertorneå kommun anmärkningar på samtliga områden.

Övertorneå kommun har inkommit med redovisning den 23 juni 2021.

Skolinspektionen genomförde den 30 augusti – 7 september 2022 digitala intervjuer med elever, lärare, specialpedagog, rektorn och skolchef. Skolinspektionen har också inhämtat dokumentation.

Skolinspektionen har att ta ställning till om huvudmannen avhjälp de påtalade bristerna.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Föreläggande

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen redovisning samt av intervjuer framgår att skolan vidtagit åtgärder för att säkerställa att kränkingsärenden rapporteras till huvudman. Rutinerna för hur kränkingsärenden ska rapporteras har tydliggjorts och dessa är nu mer kända bland skolans personal. Rektorn rapporterar in alla kända kränkningar till huvudmannen. Granskningen visar emellertid att det på skolenheten saknas ett gemensamt förhållningssätt till vad som anses vara en verbal kränkning samt att det ännu råder oklarheter kring när och hur verbala kränkningar ska rapporteras till rektor och huvudman. Skolinspektionen anser att detta i sin tur kan leda till att kränkningar inte anmäls till rektorn och till huvudmannen.

Rättslig reglering

Enligt 6 kap. 5 § skollagen ansvarar huvudmannen för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i 6 kap. skollagen, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget. Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Enligt Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar, har rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. Vidare framgår att rektorn, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen ges möjlighet till kompetensutveckling och att all personal i verksamheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att vissa brister avseende åtgärder mot kränkande behandling kvarstår. Skolinspektionen bedömer visserligen att Övertorneå kommun vidtagit åtgärder för att kränkningar som kommer till personalens kännedom anmäls till rektor och till huvudman. Skolinspektionen kan konstatera att de åtgärder som vidtagits har gett visst resultat. Såväl rektor som lärare och övrig skolpersonal som intervjuats uttrycker att rutinerna för hur kränkningar ska rapporteras har blivit

tydligare. Skolchefen uttrycker att rutinerna på Svanstein skola nu fungerar bättre och att fler kränkningar därför kommer till huvudmannens kännedom.

Av intervjuer framgår emellertid att det fortfarande råder oklarhet kring vad som ska anses vara en verbal kränkning samt hur och när verbala kränkningar ska rapporteras. Intervjuad personal på skolan uppger att verbala kränkningar ska rapporteras men att så inte alltid sker. Någon intervjuad lärare uppger att skolans personal alltid tar itu med verbala kränkningar när de uppmärksammas, men att det först är vid upprepade kränkningar som anmälan görs till rektor. Vidare framgår också att det på skolan saknas ett gemensamt synsätt kring vad som ska betraktas som en verbal kränkning. Skolinspektionen bedömer att detta medför en risk att kränkningar inte alltid anmäls till rektor och huvudman. Skolinspektionen bedömer därför att skolan i detta avseende inte uppfyller de krav som gäller för verksamheten.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Övertorneå kommuns verksamhet vid Svanstein skola Diamanten uppfyller inte författningarnas krav vad gäller åtgärder mot kränkande behandling. Med hänsyn till att Övertorneå kommun inte avhjälpt den brist som Skolinspektionen konstaterade i tillsynsbeslut den 21 februari 2022, finns det skäl att förelägga Övertorneå kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Bedömning och betygssättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen redovisning framgår att det förekommer brister i signeringen i betygskatalogen från vårterminen 2022.

Av betygskatalogen framgår att betyg i bland annat matematik, biologi, teknik och fysik för elever i årskurs 8 och 9 endast signerats av undervisande lärare. Eftersom undervisande lärare saknar lärarlegitimation ska betygen även signeras av legitimerad lärare. Betygskatalogen visar även att den legitimerade lärare som undervisat eleverna i årskurs 6 och 9 i moderna språk, spanska, inte signerat betygen. I intervju berättar rektorn även att de legitimerade lärare som undervisat eleverna i ämnen idrott och hälsa, musik, slöjd samt hem- och konsumentkunskap inte signerat i betygskatalogen.

Rättsliga utgångspunkter

Enligt skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Av skollagen framgår att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas (3 kap. 14 § och 16 § skollagen).

Av Skolverkets föreskrifter om betygskatalog ska den eller de som beslutar om ett betyg datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur (SKOLFS 2011:123. 7 §).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det fortsatt finns brister i hur uppgifter om betyg förs in i betygskatalogen. Skolinspektionen konstaterar att undervisande och legitimerad lärare i flera ämnen inte signerat i betygskatalogen. Det förekommer även att medbedömande legitimerad lärares signatur saknas i ämnen där undervisningen bedrivits av icke-legitimerad lärare. När en icke legitimerad lärare har bedrivit undervisning ska denne sätta betyg tillsammans med en legitimerad lärare. Båda lärarna ska då signera i betygskatalogen.

Skolinspektionen konstaterar att undervisande och legitimerad lärare i flera ämnen inte signerat i betygskatalogen samt att det även förekommer att legitimerad lärares signatur saknas i ämnen där undervisningen bedrivits av icke-legitimerad lärare, vilket strider mot författningarnas krav. Skolinspektionen konstaterar därför att Övertorneå kommun inte uppfyller författningskraven när det gäller beslut om betyg.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Övertorneå kommuns verksamhet vid Svanstein skola Diamanten uppfyller inte författningarnas krav vad gäller betygssättning. Med hänsyn till att Övertorneå kommun inte avhjälpit den brist som Skolinspektionen konstaterade i tillsynsbeslut den 21 februari 2022, finns det skäl att förelägga Övertorneå kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Områden utan konstaterade brister

Undervisning och lärande

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen redovisning samt av intervjuer framgår att skolan vidtagit åtgärder för att säkerställa att undervisningen i engelska för elever i årskurs 8-9 är strukturerad och utgår från samt omfattar målen i läroplanen. Sedan början av vårterminen 2022 undervisas eleverna i årskurs 8-9 i engelska av legitimerad och erfaren lärare. Rektorn har i dialog med undervisande lärare säkerställt att undervisningen inriktas mot och omfattar målen i läroplanen. Vidare framgår att undervisande lärare initierat ett samarbete med en annan engelsklärare i kommunen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår det att det finns kursplaner för grundskolans ämnen, vilka omfattar ämnets syfte, centralt innehåll samt kunskapskrav. Enligt skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt så lång som möjligt inom ramen för utbildningen (Lgr 22). I kursplanen i engelska framgår ämnets syfte och centrala innehåll (Lgr 22, 5. Kursplaner).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Övertorneå kommun vidtagit åtgärder för att avhjälpa bristen. Skolinspektionen konstaterar att undervisningen i engelska för årskurs 8-9 nu är strukturerad och inriktas mot och omfattar målen i läroplanen. Skolinspektionen konstaterar att skolan i detta avseende uppfyller de krav som gäller för verksamheten.

Skolinspektionen avslutar ärendet i denna del.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen redovisning samt av intervjuer framgår att skolan vidtagit åtgärder för att säkerställa att extra anpassningar dokumenteras och utvärderas. Rutiner har tydliggjorts och dessa är nu kända bland skolans personal. Extra anpassningar ska nu dokumenteras i särskilda IUP-pärmar för elever i årskurs 1-5. För elever i årskurs 6-9 ska extra anpassningar istället dokumenteras digitalt. Extra anpassningar ska, enligt rektorn, utvärderas efter en månad.

Rättslig reglering

Av skollagen följer att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt (3 kap. 4 och 5 §§ skollagen).

I skollagen anges vidare att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Av 10 kap. 13 § skollagen följer att i årskurs 1-5 ska läraren en gång per läsår upprätta en skriftlig individuell utvecklingsplan. I den individuella utvecklingsplanen ska

det bland annat framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen (3 kap. 7 och 8 §§ skollagen).

Av förarbetena framgår att stöd i form av extra anpassningar ska dokumenteras i den skriftliga individuella utvecklingsplanen, i de fall det föreligger skyldighet att upprätta en sådan (prop. 2013/14:160, s. 31 f).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att Övertorneå kommun vidtagit åtgärder för att avhjälpa bristen avseende extra anpassningar. Rutiner för arbetet med extra anpassningar har tydliggjorts bland annat avseende hur extra anpassningar ska dokumenteras och följas upp. Skolinspektionen bedömer därför att skolan i detta avseende uppfyller de krav som gäller för verksamheten. Skolinspektionen avslutar ärendet i denna del.

Beslutet har fattats av undervisningsrådet Veronica Bonivart Säfström.

Utredaren Anders Haglund har varit föredragande i ärendet. I ärendets slutliga handläggning har även undervisningsrådet Agnetha Burström och utredaren Gustaf Haker medverkat.